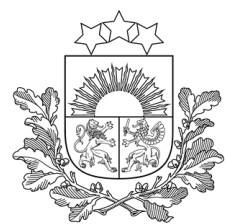

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Būvizstrādājumu atbilstības jautājumi jaunās regulas kontekstā

Andrejs Apanuks,
Būvizstrādājumu, elektroiekārtu un
energoefektivitātes uzraudzības daļas vadošais eksperts,
tālrunis: 68806574, e-pasts: andrejs.apanuks@ptac.gov.lv

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

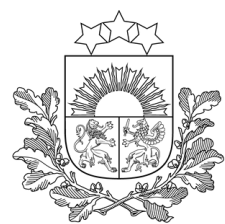
Normatīvie akti būvizstrādājumu tirgus uzraudzības jomā

ES Regulas Nr. 305/2011,
2024/3110 par saskaņotiem
būvizstrādājumu tirdzniecības
noteikumiem

Būvniecības likums

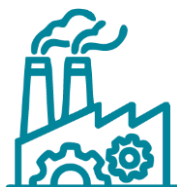
Ministru kabineta noteikumi
Nr.156 "Būvizstrādājumu tirgus
uzraudzības kārtība"

Latvijas būvnormatīvi

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Uzņēmēju pienākumi, piedāvājot būvizstrādājumus tirgū

Ražotājs

- veic izstrādājuma novērtēšanu, deklarē īpašības
- sagatavo būvizstrādājuma identifikācijas un atbilstības dokumentāciju, lietošanas informāciju u.tml.

Importētājs

- pārlicinās, ka ražotājs ir veicis novērtēšanu
- pārlicinās par dokumentācijas un lietošanas informācijas esamību un nodrošināšanu gala lietotājam

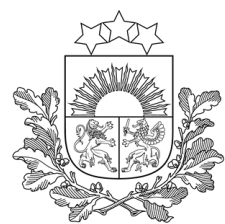
Izplatītājs

- pārlicinās par dokumentācijas un lietošanas informācijas esamību un nodrošināšanu gala lietotājam

Atbildīgais būvdarbu vadītājs

- pārbauda būvobjektā piegādāto izstrādājumu atbilstības dokumentāciju
- nodrošina tikai tādu būvizstrādājumu izmantošanu, kam ir atbilstību apliecinoša dokumentācija un par kuriem nav informācijas, ka tie būtu neatbilstoši noteiktajām prasībām būvniecības jomā vai deklarētajām ekspluatācijas īpašībām

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Būvizstrādājumu iedalījums (pēc atbilstības dokumentu veida)

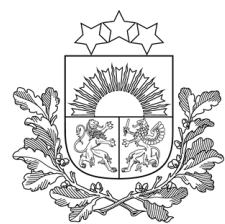
I	II	III
<u>ES Regula Nr. 305/2011</u>	<u>MKN Nr. 156 IV¹. nodaļa</u>	<u>MKN Nr. 156 IV². nodaļa</u>
<u>ES saskaņotie standarti</u> Eiropas novērtējuma dokumenti <i>Ekspluatācijas īpašību deklarācija, CE zīme</i>	Stikla materiāli - LVS 203-2:2005 Betons - LVS 156-1:2022 <i>Atbilstības deklarācija Identifikācijas elements</i>	Pārējie būvizstrādājumi uz ko neattiecas augstāk minētie punkti <i>Identifikācijas elements (tips, partija, sērija u.tml.) Tehniskā pase, instrukcija vai cita ija (ražotāja dati, tehniskie noteikumi, garantētās tehniskās un fizikālās īpašības u.tml.)</i>
<u>ES Regula Nr. 2024/3110*</u>	<u>MKN Nr. 156 IV³. nodaļa</u>	
Aktualizēti līdzšinējie nosacījumi + Ietverti jauni elementi attiecībā uz ilgtspēju, digitalizāciju, tiešsaistes tirdzniecību u.tml.	Stiegrojumu tērauds - kāds no EEZ standartiem, MKN Nr. 156 3.pielikuma prasības <i>Atbilstības deklarācija Identifikācijas elements Inspicēšanas sertifikāts Nr. 3.1. Atbilstības novērtēšanas sertifikāts</i>	

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Prezentācijā izmantotie saīsinājumi

- AVCP – novērtēšanas un verifikācijas sistēma*
- KI – kompetentās iestādes*
- SAD – snieguma un atbilstības deklarācija*
- SEG – siltumnīcefektu izraisošās gāzes*
- TD – tehniskā dokumentācija*
- TNI – tehniskā novērtējuma iestāde*
- TS – tehniskās specifikācijas*
- VIM – vides ilgtspējas marķējums*
- VLDI – vispārīga informācija par izstrādājumu, lietošanas instrukcija un drošuma informācija*

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

ES Regula Nr.2024/3110 par saskaņotiem būvizstrādājumu tirdzniecības noteikumiem

Aktualizēti būvizstrādājumu brīvas aprites
tirgū un drošuma nosacījumi un ar tiem
saistītie subjektu pienākumi

Papildus iespējas saskaņotajiem standartiem
un Eiropas novērtējuma dokumentiem – caur
EK tiesību aktiem

Jauna *AVCP* sistēma "3+"

Prasība pēc vispārīgas izstrādājuma
informācijas, tā lietošanas instrukcijas un
drošuma informācijas

Snieguma un atbilstības deklarācija

CE marķējums

Eiropas novērtējuma dokumentu izstrādes un
pieņemšanas nosacījumi, procedūra

ES līmeņa drošuma procedūras un
koordinācija u.tml.

Ietverti jauni elementi attiecībā uz ilgtspēju,
digitalizāciju, tiešsaistes tirdzniecības
tirdzniecību u.tml.

Izstrādājumam izvirzītās prasības

Izstrādājuma dzīves cikla novērtējums

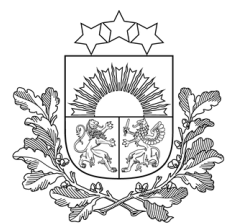
Vides snieguma deklarēšana

Izstrādājumu atkalizmantošanas un
pārstrādes veicināšana

Izstrādājumu digitālās pases

Tiešsaistes tirdzniecības vietu pienākumi

Sodu noteikšana par regulas noteikumu
pārkāpumiem u.tml.

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Novērtēšanas un verifikācijas sistēmas

"1+" sistēma

Pilnīga paziņotās iestādes uzraudzība,
ieskaitot revīzijā ņemto paraugu testēšanu

"1" sistēma

Pilnīga paziņotās iestādes uzraudzība bez
revīzijā ņemto paraugu testēšanas

"2+" sistēma

Paziņotā iestāde koncentrējas uz rūpnīcas
ražošanas kontroli

"3+" sistēma

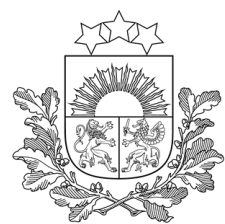
Paziņotās iestādes uzraudzība pār vides
ilgtspējas novērtējumu

"3" sistēma

Paziņotā iestāde koncentrējas uz
izstrādājuma tipa noteikšanu

"4" sistēma

Ražotāja pašpārbaude un
pašapliecinājums

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Būvēm izvirzītās pamatprasības

Strukturālā
integritāte

Ugunsdrošība

Aizsardzība pret
nelabvēlīgu
ietekmi uz higiēnu
un veselību

Drošums un
pieklūstamība

Izturība pret
skaņas viļņiem un
akustiskās
īpašības

Energoefektivitāte
un siltum-
efektivitāte

Emisijas āra vidē

Ilgspējīga dabas
resursu
izmantošana

Būvēm izvirzītās pamatprasības kā pamats izstrādājumu būtisko raksturlielumu noteikšanai un standartizācijas, saskaņoto tehnisko specifikāciju un Eiropas novērtējuma dokumentu sagatavošanai.

Nerada saistības ekonomikas operatoriem vai dalībvalstīm

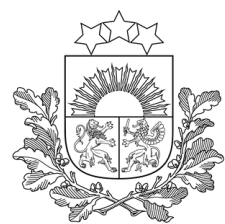

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Iepriekš noteikti būtiski vides raksturlielumi

Klimata pārmaiņu ietekme	Paskābināšanās potenciāls	Ozona noārdīšanās, fotoķīmiski radies ozons
Saldūdens, jūras ūdens, sauszemes eitrofikācija	Ūdens izmantošana	Daļiņas
Toksiskums	Jonizējošais starojums	Ar zemes izmantošanu saistītā ietekme

Šos un citus paredzēts aplūkot saskaņotajās tehniskajās specifikācijās un Eiropas novērtējuma dokumentos kontekstā ar izstrādājuma aprites cikla novērtējumu

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Izstrādājumiem izvirzītās prasības

Funkcionalitāte un sniegunam

- ❑ Saskaņotajās TS ietvers vismaz kādu no šīm prasībām:

*Atbilstība paredzētajam nolūkam
Netraucēta paziņotā snieguma realizēšana*

Netiek traucēta drošuma un vides prasību izpilde

Tiek saglabāta izstrādājuma funkcionalitāte u.tml.

- ❑ Brīvprātīgie saskaņotie standarti noteiks kā var izpildīt minētās prasības:

Specifisku materiālu izmantošana, izstrādājuma izmēri, īpašības u.tml.

Drošums

- ❑ Saskaņotajās TS aplūkos vismaz kādu no šiem draudiem:

Noplūdes vai izskalošanās ķīmiskie draudi

Mehāniska, fiziska atteice

Neatbilstoša izmantošana u.tml.

- ❑ Brīvprātīgie saskaņotie standarti noteiks kā var izpildīt minētās prasības:

Nosakot mūsdienīgus paņēmienus, tehniskos risinājumus un brīdinājumus draudu mazināšanai u.tml.

Vides prasības

- ❑ Saskaņotajās TS aplūkos vismaz kādu no šiem vides aspektiem:

Ilgizturība, uzticamība

Aprite cikla SEG samazinājums

Pārstrādāto materiālu izmantošana

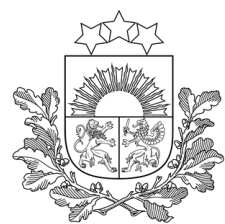
Energoefektivitāte, resursu efektivitāte

Remontējamība u.tml.

- ❑ Brīvprātīgie saskaņotie standarti noteiks kā var izpildīt minētās prasības:

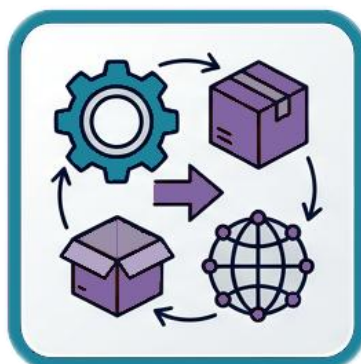
Mūsdienīgus paņēmienus kā ņemt vērā noteiktus vides aspektus

Tehniskos risinājumus negatīvas ietekmes uz vidi novēršanai u.tml.

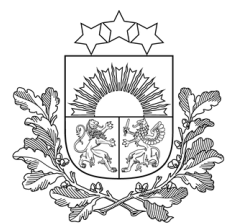
Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Ekonomikas operatoru tiesības un pienākumi

Ekonomikas operators

- veic pasākumus, lai pastāvīgi nodrošinātu atbilstību regulas prasībām
- pēc *KI* pieprasījuma sniedz informāciju par izstrādājuma (tā daļu vai komponentu) piegādātāju, pakalpojumu sniedzēju (kontaktinformāciju, reģistrācijas Nr. u.tml.) un piegādes apjomu
- nodrošina dokumentācijas pieejamību 10 gadus no izstrādājuma piegādes, pakalpojumu sniegšanas u.tml. Pieejamību *KI* nodrošina 10 dienās no pieprasījuma
- var reģistrēties valsts izveidotā nacionālā informācijas sistēmā/e-pastu izplatīšanas pakalpojumā, kur *KI* sniedz informāciju par atbilstošu regulas un ar to saistītu noteikumu piemērošanu
- dara patērētājiem un lietotājiem pieejamus saziņas kanālus (tālrunis, e-pasts, tīmekļa vietne u.tml.), ko izmantot neatbilstību ziņošanai (par drošumu, incidentiem u.tml.)
- konstatējot izstrādājuma apdraudējumu veselībai, videi, drošumam u.tml., informē tās valsts *KI*, kurā to laidis tirgū, kā arī var informēt par jebkuru citu šīs regulas noteikumu pārkāpumu
- par saviem pārkāpumiem atbild saskaņā ar valsts tiesību aktiem

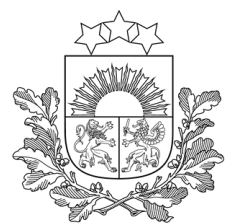
Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Ekonomikas operatoru tiesības un pienākumi

Ražotājs

- tiesīgs pieprasīt no piegādātājiem un pakalpojumu sniedzējiem:
 - informāciju par viņu izstrādājumiem, t.sk. attiecībā uz lietotiem vai pārstrādātiem izstrādājumiem, to iepriekšējo lietošanu, demontāžu u.tml.;
 - nodrošināt paziņotajai iestādei piekļuvi viņu dokumentācijai un telpām, cik tas nepieciešams trešās personas uzdevumu veikšanai (ja attiecināms)
 - izstrādājuma vides ilgtspējas snieguma datus visā dzīves ciklā saistībā ar veiktajām izstrādājuma piegādēm vai sniegtajiem pakalpojumiem, t.sk. paziņotās iestādes izdotos validācijas ziņojumus

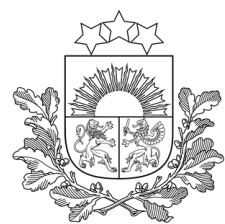
Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Ekonomikas operatoru tiesības un pienākumi

Ražotājs

- laižot izstrādājumu tirgū, nosaka tā tipu, novērtē sniegumu attiecībā uz obligātajiem un būtiskajiem deklarēt paredzētajiem raksturlielumiem
- nodrošina izstrādājuma projektēšanu un izgatavošanu saskaņā ar EK deleģētajos aktos izvirzītām prasībām (ja attiecināms)
- ievēro regulas nosacījumus attiecībā uz 3D drukātiem izstrādājumiem
- izstrādājuma atbilstību piemērojamām prasībām un tā sniegumu attiecībā uz būtiskajiem raksturlielumiem pierāda ar atbilstošām *AVCP* sistēmām
- izstrādā izstrādājuma *SAD*, uzliek *CE* zīmi un nodrošina parasti nepieejamu izstrādājuma rezerves daļu pieejamību tirgū, uzliek *VIM* saskaņā ar EK deleģētiem aktiem (ja attiecināms)
- kā pamatu *SAD* sagatavo *TD*, kur ietver izstrādājuma deklarēto izmantojumu, nepieciešamos elementus snieguma un atbilstības pierādīšanai, informāciju par procedūrām (t.sk. vienkāršotajām) atbilstības nodrošināšanai, piemērotām *AVCP* sistēmām, vides ilgtspējas snieguma aprēķinu būtiskajiem vides raksturlielumiem

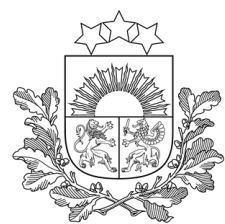
Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Ekonomikas operatoru tiesības un pienākumi

Ražotājs

- ievieš procedūras izstrādājuma atbilstības nodrošināšanai, t.sk. attiecībā uz tā konstrukciju, ražošanas procesiem, izmantotiem materiāliem un to izmaiņām
- nodrošina uz izstrādājuma tipa unikālo identifikācijas kodu un, ja pieejams, partijas vai sērijas numuru, atzīmi "Tikai profesionālai lietošanai" (ja attiecināms)
- sniedz klientiem labi pamanāmā veidā pirms pārdošanas, tostarp tālpārdošanas gadījumā, saskaņā ar regulu sniedzamo informāciju
- nodrošina, ka izstrādājumam ir pievienota *VLDI* dalībvalsts noteiktajā valodā u.tml.
- nodrošina digitālo pasi ne vēlāk kā 18 mēnešus pēc EK būvizstrādājumu digitālās pases sistēmas izveides
- nekavējoties veic korektīvos pasākumus izstrādājuma atbilstības nodrošināšanai. No citiem ražotājiem saņemtu komponentu vai ārpakalpojumu gadījumā par to informē piegādātāju, pakalpojumu sniedzēju un *KI*
- izstrādājuma draudu gadījumā nekavējoties informē tā izplatīšanā iesaistītos ekonomikas operatorus, *KI*, sniedzot informāciju par neatbilstībām u.tml., nepieciešamības gadījumā ar mediju starpniecību u.tml. izplata informāciju par draudu likvidēšanu/mazināšanu. nopietnos gadījumos izņem/atsauc izstrādājumu

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Ekonomikas operatoru tiesības un pienākumi

SAD jāietver:

- informācija par izstrādājumu, ražotāju, pilnvaroto pārstāvi, *TNI*
- saites vai datu nesēji uz iesniedzamo informāciju *REACH* ietvaros, *VLDI* u.tml.
- izstrādājuma sniegums attiecībā uz tā būtiskajiem raksturlielumiem saskaņā ar attiecīgajām saskaņotajām *TS* vai Eiropas novērtējuma dokumentu
- apliecinājumu par atbilstību EK izvirzītajām prasībām (ja attiecināms)
- vides ilgtspējas sniegums visā izstrādājuma aprites ciklā būtiskajiem raksturlielumiem
- saskaņā ar EK deleģētiem aktiem vienmēr deklarējamus būtiskos raksturlielumus u.tml.

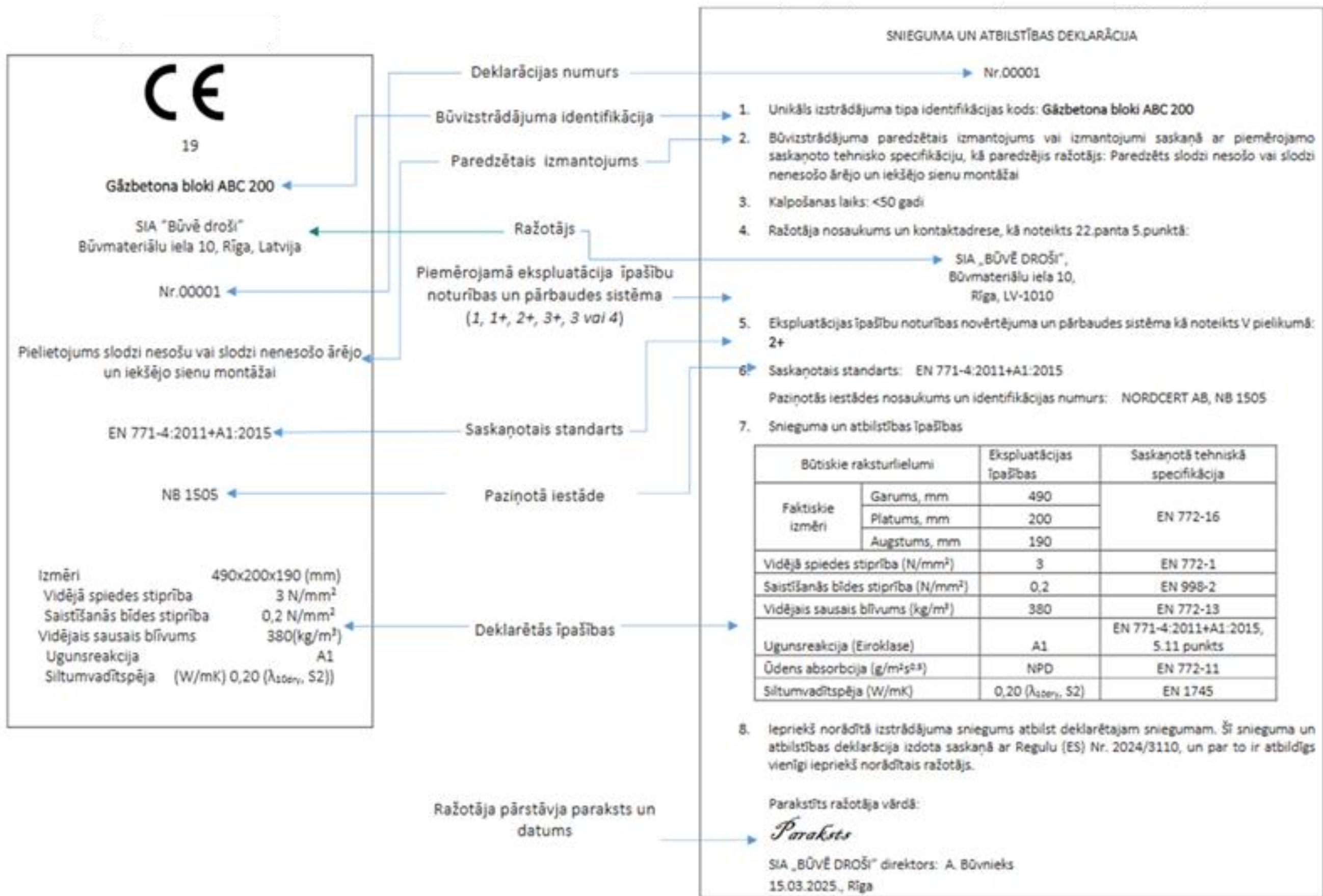
Digitālajai pasei jāietver:

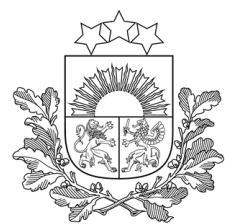
- SAD*, *VLDI*, *TD*, *VIM*, izstrādājuma unikālos identifikatorus, cita veida dokumentāciju, kas izriet no prasībām
- būtisko detaļu datu nesējus, kam pieejama digitālā pase

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

CE zīme un snieguma un veiktspējas deklarācija (piemērs)

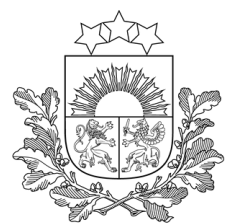
Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Ekonomikas operatoru tiesības un pienākumi

Pilnvarotais pārstāvis

- viens ražotāja pilnvarotais pārstāvis ES, trešo valstu ražotājiem tāds ir obligāts
- nesagatavo izstrādājuma tehnisko dokumentāciju
- veic noteiktus pienākumus saskaņā ar pilnvarojumu, t.sk.:
 - nodrošina pastāvīgu *SAD* un *TD* pieejamību *KI*
 - *KI* sniedz pieprasīto dokumentāciju izstrādājuma atbilstības pierādīšanai
 - izbeidz līgumu ar ražotāju, ja tas ir rīkojies pretēji regulā noteiktiem pienākumiem, informēt ražotāju un *KI*
 - sadarbojas ar *KI* ar izstrādājumu saistīto draudu, neatbilstību novēršanai
- dokumentāri pārbauda:
 - *VLDI*, *SAD*, *CE* zīmes un *VIM* (ja attiecināms) esamību izstrādājumam
 - izstrādājuma tipa unikālā identifikācijas koda, partijas vai sērijas nr. esamību
 - atzīmes "Tikai profesionālai lietošanai" esamību (ja attiecināms)
 - izstrādājuma digitālās pases esamību
- konstatējot neatbilstības, informē ražotāju par korektīvo pasākumu veikšanu izstrādājuma atbilstības nodrošināšanai, tā izņemšanai vai atsaukšanai un, nepieciešamības gadījumā, citu ekonomisko operatoru un *KI* informēšanai

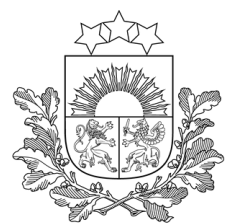
Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Ekonomikas operatoru tiesības un pienākumi

Importētājs

- tirgū laiž prasībām atbilstošus izstrādājumus
- nodrošina, ka ražotājs ir nodrošinājis:
 - izstrādājuma atbilstību, tam ir *VLDI*, *TD*, *SAD*, *CE* zīme un *VIM* (ja attiecināms)
 - tipa unikālo identifikācijas kodu, partijas vai sērijas nr., atzīmi "Tikai profesionālai lietošanai" (ja attiecināms)
- nodrošina, ka tā atbildības laikā par izstrādājumu nav negatīvas ietekmes uz tā atbilstību *SAD* u.tml.
- nelaiž izstrādājumu tirgū līdz tiek nodrošināta tā atbilstība *SAD* un regulas prasībām
- ja izstrādājums rada draudus, par to informē ražotāju un *KI*
- uz izstrādājuma/iepakojuma/pavaddokumentā norāda savu nosaukumu, kontaktadresi u.tml.
- veic korektīvos pasākumus izstrādājuma atbilstības nodrošināšanai, risku gadījumā par to informē *KI*

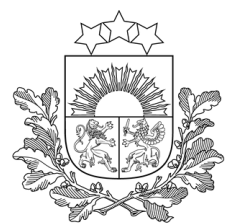
Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Ekonomikas operatoru tiesības un pienākumi

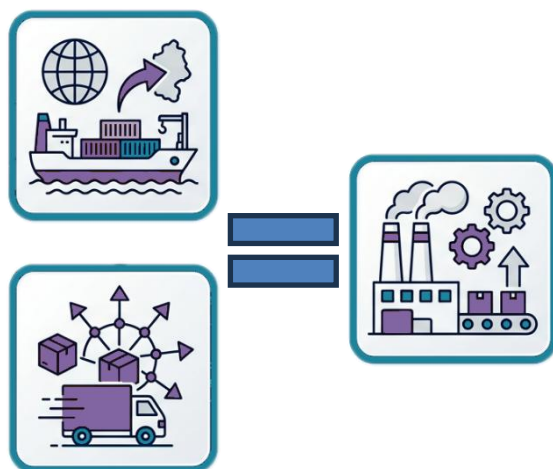
Izplatītājs

- pirms izstrādājuma piedāvāšanas tirgū pārlicinās, ka:
 - tam ir *VLDI*, *TD*, *SAD*, *CE* zīme un *VIM* (ja attiecināms)
 - ražotājs ir izstrādājumam norādījis tipa unikālo identifikācijas kodu, partijas vai sērijas nr.
 - izstrādājumam ir atzīme "Tikai profesionālai lietošanai" (ja attiecināms)
 - ražotājs izstrādājumam ir nodrošinājis digitālo pasi
- pirms izstrādājuma pārdošanas klientiem sniedz informāciju par to
- nelaiž izstrādājumu tirgū līdz tiek nodrošināta tā atbilstība *SAD* un regulas prasībām
- ja izstrādājums rada draudus, par to informē ražotāju un *KI*
- veic korektīvos pasākumus izstrādājuma atbilstības nodrošināšanai, draudu gadījumā par to informē *KI*

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

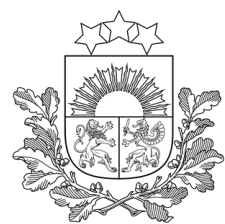
Ekonomikas operatoru tiesības un pienākumi

Importētājam un izplatītājam ir saistoši ražotāja pienākumi

- ja izstrādājumu laiž tirgū ar savu nosaukumu vai preču zīmi
- maina izstrādājumu, kam ir ietekme uz tā atbilstību
- maina izstrādājuma deklarēto lietojumu
- norāda citus izstrādājuma raksturlielumus nekā ražotājs
- uzņemas ražotāja lomu

Neattiecas uz gadījumiem, kad pievieno ražotāja informācijas tulkojumu, pārpako izstrādājumu

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Ekonomikas operatoru tiesības un pienākumi

Izpildes pakalpojumu sniedzējs

- nodrošina ražotāja vai importētāja sniegto marķējumu un dokumentus, t.sk. *CE zīmi, VIM, SAD, VLDI*
- nodrošina, ka uzglabāšanas, iepakšanas, nosūtīšanas u.tml. apstākļi negatīvi neietekmē izstrādājuma atbilstību
- ņem vērā ražotāja vai importētāja informāciju par izstrādājuma drošu glabāšanu, iepakšanu, nosūtīšanu, turpmāku funkcionēšanu u.tml.
- atbalsta izstrādājumu izņemšanu vai atsaukšanu neatkarīgi no tā, vai to iniciējušas tirgus uzraudzības iestādes, ražotāji, pilnvarotie pārstāvji vai importētāji
- nelaiž izstrādājumu tirgū līdz tiek nodrošināta tā atbilstība *SAD* un regulas prasībām
- ja izstrādājums rada draudus, par to informē ražotāju un *KI*

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Ekonomikas operatoru tiesības un pienākumi

Tiešsaistes tirdzniecības vieta / tiešsaistes vai cita veida distances tirdzniecība

- piedāvājot izstrādājumu tiešsaistes vai cita veida distances tirdzniecībā, ekonomikas operators tajā nodrošina *CE* zīmes un saistītās informācijas norādīšanu, *VIM* (ja attiecināms) un datu nesēju savienotu ar digitālo pasi
- tas nodrošināms arī tiešsaistes tirdzniecības platformas gadījumā
- sniedzot starpniecības pakalpojumus izstrādājumu laišanai tirgū attiecībā uz tiem pildāmi ekonomikas operatora pienākumi

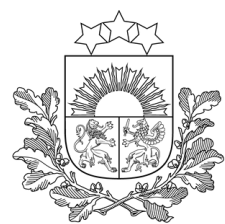

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

ES Regulu Nr. 305/2011 un 2024/3110 līdz pastāvēšana

- "Jaunā Regula" piemērojama sākot no:
 - 2025. gada 7. janvāra (daļēji)
 - 2026. gada 8. janvāra (kopumā)
 - 2027. gada 8. janvāra (attiecībā uz sodiem)
- "Vecā Regula" līdz pastāv līdz 20240. gadam

*Vairāk par nosacījumiem PTAC vebinārā**

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

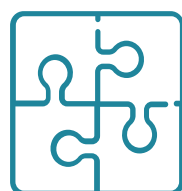
Sagaidāmie uzlabojumi no ES Regulas Nr. 2024/3110 ieviešanas

Nosacījumu saskaņotība ES
tirgū

Izstrādājumu atbilstība tirgū, to
drošums

Ieguldījums būvizstrādājumu
ražošanas ietekmes uz vidi
mazināšanā un atbalsts aprites
ekonomikai

Efektīvāka tirgus uzraudzība

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Paldies par uzmanību!

2026. gada 17. aprīlis